

10. ULUSLARARASI

PALANDÖKEN

BİLİMSEL ÇALIŞMALAR
KONGRESİ

15-16 ŞUBAT 2025

ERZURUM

KONGRE KİTABI

EDİTÖRLER:

Doç. Dr. Sevda UZUN

Dr. Orhan ÖZEN

www.isarconference.org

ADÖLESANLARDA SOSYAL MEDYA BAĞIMLILIĞI İLE AİLE İÇİ İLETİŞİMİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Aslı AKDENİZ KUDUBEŞ

Bilecik Şeyh Edebali University, Faculty of Health Sciences, Department of Nursing, 11220

Gülümbe, Bilecik

ORCID: 0000-0002-0911-8182

Meryem AKYÜZLÜ

Bilecik Şeyh Edebali University, Institute of Graduate Education, Department of Child Development,

11220 Gülümbe, Bilecik

ORCID: 0009 0009 9765 5938

ÖZET

Amaç: Bu çalışma; adölesanlarda sosyal medya bağımlılığı ile aile iletişimi ilişkisinin incelenmesi amacıyla tanımlayıcı ve korelasyonel olarak yürütülmüştür.

Gereç-Yöntem: Araştırmaya, 01 Kasım 2024 – 15 Ocak 2025 tarihleri arasında kartopu tekniğiyle ulaşılan, araştırmaya katılmayı kabul eden, ebeveynlerinden onam alınan ve 14, 15, 16, 17 ve 18 yaşında olan 52 adölesan katılmıştır. Araştırma verileri, araştırmacıların kendi bireysel ağları ve sosyal medya hesapları üzerinden google anket yoluyla ulaşabildiği adölesanlara online anket uygulanarak toplanmıştır. Araştırma verileri, Tanıtıcı Bilgi Formu, Ergenler İçin Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği ve Sosyal Medya Kullanımı ve Aile İletişimine Etkisi Belirleme Ölçeği uygulanarak toplanmıştır. Araştırma verilerinin analizinde ortalama, yüzdeler hesaplamalar, Pearson korelasyon analizi kullanılmıştır.

Bulgular: Çalışmaya katılan adölesanların yaş ortalamasının olduğu $16,29 \pm 2,23$ olduğu, %67,3'ünün kız ve %32,7'sinin erkek olduğu belirlenmiştir. Adölesanların %100'ünün internet ve sosyal medya kullandığı saptanmıştır. Çalışmaya katılan adölesanların Ergenler İçin Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği toplam puan ortalamasının $3,73 \pm 0,65$ ve Sosyal Medya Kullanımı ve Aile İletişimine Etkisi Belirleme Ölçeği toplam puan ortalamasının $50,36 \pm 10,23$ olduğu saptanmıştır. Ergenler İçin Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği'nden beş ve üzeri puan alan ve sosyal medya bağımlısı olarak değerlendirilen 21 adölesan (%40,5) olduğu saptanmıştır. Ergenler İçin Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği ile Sosyal Medya Kullanımı ve Aile İletişimine Etkisi Belirleme Ölçeği arasında negatif yönde yüksek düzeyde ilişki saptanmıştır.

Sonuç: Bu çalışmada, adölesanların sosyal medya bağımlılığı düzeyleri ile aile içi iletişimleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Elde edilen bulgular, sosyal medya bağımlılığı arttıkça aile içi iletişimde olumsuz yönde bir değişim yaşandığını göstermektedir. Bu sonuçlar, sosyal medya kullanım alışkanlıklarının aile dinamikleri üzerindeki etkisini anlamak açısından önemli olup,

aile içi iletişimi güçlendirecek bilinçlendirme ve müdahale programlarının geliştirilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Adölesan, sosyal medya, bağımlılık, aile içi iletişim.

INVESTIGATION OF THE RELATIONSHIP BETWEEN SOCIAL MEDIA ADDICTION AND FAMILY COMMUNICATION IN ADOLESCENTS
ABSTRACT

Objective: This descriptive and correlational study was conducted to examine the relationship between social media addiction and family communication in adolescents.

Materials-Methods: Between November 01, 2024 and January 15, 2025, 52 adolescents who were 14, 15, 16, 17 and 18 years old, who were reached by snowballing technique, who agreed to participate in the study, whose consent was obtained from their parents, participated in the study. The research data were collected by applying an online questionnaire to the adolescents that the researchers could reach via google survey through their personal networks and social media accounts. The research data were collected by applying the Introductory Information Form, the Social Media Addiction Scale for Adolescents and the Scale for Determining the Effects of Social Media Use and Family Communication. Mean, percentage calculations and Pearson correlation analysis were used to analyze the data.

Results: The mean age of the adolescents who participated in the study was $16.29 + 2.23$, 67.3% were girls and 32.7% were boys. It was determined that 100% of the adolescents used internet and social media. It was determined that the mean total score of the Social Media Addiction Scale for Adolescents was $3.73 + 0.65$ and the mean total score of the Scale for Determining the Effects of Social Media Use and Family Communication was $50.36 + 10.23$. There were 21 adolescents (40.5%) who scored five or more points on the Social Media Addiction Scale for Adolescents and were evaluated as social media addicts. A high negative correlation was found between the Social Media Addiction Scale for Adolescents and the Scale for Determining the Effects of Social Media Use and Family Communication.

Conclusion: In this study, the relationship between adolescents' social media addiction levels and their family communication was examined. The findings show that as social media addiction increases, there is a negative change in family communication. These results are important in terms of understanding the impact of social media usage habits on family dynamics and reveal that awareness-raising and intervention programs should be developed to strengthen family communication.

Keywords: Adolescent, social media, addiction, family communication.

1. GİRİŞ

Geniş kitleye yayılan, internet kullanımına bağlı olarak hayatımıza giren sosyal medya kullanımı gün geçtikçe artmaktadır. Sosyal medya; insanların internet aracılığıyla fikirlerini, düşüncelerini, deneyimlerini tüm dünya ile bağlantı kurarak arkadaşlarıyla ve/veya yabancılarla paylaştığı çevrimiçi platformlardır (Odabaşı, 2010). Bireylerin; alışveriş, haber, bilgi alma, paylaşımda bulunma gibi birçok amaçla sosyal medya mecralarını kullandığı görülmektedir (Görgülü, 2018). Ülkemizde internet ve sosyal medya kullanım ile ilgili; Türkiye İstatistik Kurumu (Tüik, 2023) verilerine göre cinsiyete ve yaş grubuna göre bireylerin internet kullanım oranı, 16-24 yaş aralığı bireyler için %96,6 olarak belirtmiştir. Ocak 2024'te ise Türkiye'de 57,50 milyon aktif sosyal medya kullanıcı kimliğinin bulunduğu belirlenmiştir (We Are Social, 2024). Günümüzde oldukça popüler olan sosyal medya ağlarından Instagram, Facebook, X, LinkedIn, Youtube gibi paylaşım siteleri yurtiçinde ve yurtdışında fazla sayıda insan tarafından kullanılmaktadır. Bireylerin bu platformlarda geçirdikleri sürelerin ve kullanım miktarlarının artmasıyla beraber “bağımlılık” kavramı gündeme gelmektedir. Kişiler, gerçek yaşamda kendilerini özgürce ifade edemedikleri ve sanal ortamlarda ifade etme özgürlüğünü aradıklarını belirtmektedirler. Bu durum, kişilerin kullanım sürelerini arttırarak bağımlılığa sebep olabilmektedir (Deniz & Gürültü, 2018; Gül & Diken, 2018).

Sosyal medyanın, günlük aktivitelerin azalması ve sağlıksız alışkanlıklara yol açması sebebiyle adölesanlar için bir risk faktörü oluşturabileceği vurgulanmaktadır. Sosyal medyaya kolay erişim sağlanmasının da bu bağımlılığı kolaylaştırdığı belirtilmektedir (Bozzola & ark., 2022). Sosyal medya bağımlılığının sosyal medyada geçirilen sürenin artmasıyla arttığı bulgusu ortaya çıkmaktadır. Gençler tarafından en çok kullanılan ve zaman geçirilen sosyal medya uygulaması “Instagram” olarak ortaya çıkmış, gençlerin sosyal medyayı da çoğunlukla “eğlence” ve “boş zaman geçirme” amacıyla kullandıkları saptanmıştır. Sosyal medyayı boş zaman değerlendirme amacıyla sıklıkla kullanan gençlerin sosyal medya bağımlılık düzeyleri de artmaktadır. Boş zaman değerlendirme amacının ardından, “insanları daha iyi tanıma” ve “fikir alışverişinde bulunma” gibi sosyalleşme ihtiyacına yönelik sosyal medya kullanım amaçları ile sosyal medya bağımlılığı arasında pozitif bir ilişki olduğu görülmüştür (Çömlekçi & Başol, 2019). Literatürde adölesanların genel olarak sosyal medyaya orta seviyede bağımlı olduğu vurgulanmaktadır (Deniz & Gürültü, 2019; Güney & Taştepe, 2020). 15 ve 16 yaş

aralığından oluşan ergenlerle yapılan çalışmada yaş değişkenleri arasında sosyal medya bağımlılığı puan ortalaması anlamlı farklılık bulunmamış, sağlıklı aile işlevleri ile sosyal medya bağımlılığı arasında pozitif ilişki tespit edilmiştir (Yayman, 2019). Ebeveynlerin sosyal medyayı kullanan çocuklarına karşı tutumlarını belirlemek amacıyla 5.6.7. ve 8.sınıf öğrencileri üzerinde yapılan bir araştırma sonucunda öğrencilerin sosyal medya uygulamalarında 11-30 dakika arasında zaman geçirdikleri görülmüştür. Bununla birlikte herhangi bir sosyal medya platformuna üye olan öğrencilerin oranı %86,4 yıldan daha fazla sosyal medya kullananların oranı ise %28 çıkmıştır. Bununla birlikte sosyal medyada geçirilen zaman ile sosyal medya kullanım sıklığının aile içi iletişimde herhangi bir olumsuz bir etkisinin olmadığı vurgulanmıştır (Okumuş, 2018).

Hem dünyada hem de ülkemizde yaygın bir şekilde kullanılan sosyal medya, coğrafi konum olarak birbirinden uzak olan bireyleri yaklaştıran, iletişimi kolay ve hızlı bir hale getiren bu platformlar, bireylerin hayatına birçok avantaj sağlamakla birlikte hem bireyler hem de toplum üzerinde olumsuz etkiler bırakabilmektedir. Sosyal medyanın yaygın kullanımıyla birlikte Türkiye’de özellikle toplumun en küçük sosyal kurumu olan ailenin önemli bir değişim ve dönüşüme uğradığı görülmektedir (Erol, 2022). Ayrıca sosyal medya bağımlılığının etkisi bulunduğu ilişkilerden olan sosyal medya kullanan ergen bireylerin aile içi iletişim süreçlerinin, katılım noktasında da sosyal medyanın %22 oranında belirleyici olduğu vurgulanmaktadır. Yani ergen bireylerin aile içi iletişim süreçlerine katılım düzeylerindeki azalma sebepleri arasında sosyal medyanın %22’lik bir etkisi olduğu tespit edilmiştir (Kır Elitaş, 2020).

Sosyal medyayı sık kullanan kullanıcılarının, sık olmayan kullanıcılara göre daha az arkadaş ve aile desteği bildirdiğini vurgulamaktadır. Sosyal medya kullanımı fazla olan kullanıcıların, fazla olmayan kullanıcılara göre daha düşük düzeyde yaşam memnuniyeti hissettikleri ve olumsuz bir aile iletişimi kurdukları gördükleri belirtilmektedir (Boer & ark, 2020). Aile üyelerinin neredeyse sadece akşam saatlerinde bir araya gelmelerine rağmen, bu zaman dilimini sosyal medyada geçirmeleri, aile içi iletişim açısından büyük bir sorun haline gelmektedir. Gençlerin odalarında sosyal medya hesaplarında vakit geçirmesi, ebeveynleriyle olan ilişkilerini olumsuz etkilemektedir. Ayrıca, aile üyelerinin birlikte vakit geçirdikleri zamanlarda sosyal medyaya bağlanmaları, üyeler arasındaki açık iletişimi engelleyerek aile içi iletişimi olumsuz yönde etkilemektedir (Güleç, 2018). Sosyal medya kullanımının aile içi iletişime olan olumsuz etkileri bakımından; sosyal medyanın aile içi iletişimi engellediği,

sosyal medyanın aile içinde bireyleri yalnızlaştırdığını, sosyal medyanın anne-babalar ile çocuklar arasında çatışmalar yarattığını ve sosyal medyanın aile mahremiyetine zarar verdiği konusunda anlamlı farklılıklar olduğu belirtilmektedir. Sosyal medya kullanımının aile içi iletişimde oluşturduğu olumsuzluklar; aile içi çatışma, iletişimsizlik, sosyal izolasyon, aile bireylerinin birbirlerine zaman ayıramama, birlikte vakit geçirmemeleri ve eğitimlerine ket vurabilmektedir (Dilber, 2019). Bu nedenle bu çalışma, adölesanlarda sosyal medya bağımlılığı ile aile içi iletişimi arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla planlanmıştır.

2. YÖNTEM

2.1. Amaç

Bu çalışma; adölesanlarda sosyal medya bağımlılığı ile aile iletişimi ilişkisinin incelenmesi amacıyla tanımlayıcı ve korelasyonel olarak yürütülmüştür.

2.2. Evren ve örneklem

Çalışma için gerekli olan örneklem hesaplaması GPOWER 3.1.9.4. programında Tip I hata 0,05, Tip II hata 0,05 (gücü 0,95), regresyon analizinde iki değişken ve orta etki büyüklüğü (0,15) baz alınarak örneklem büyüklüğünün 68 adölesandan oluşması gerektiği hesaplanmıştır. Araştırmaya, 01 Kasım 2024 – 15 Ocak 2025 tarihleri arasında kartopu tekniğiyle ulaşılan, araştırmaya katılmayı kabul eden, ebeveynlerinden onam alınan ve 14, 15, 16, 17 ve 18 yaşında olan 52 adölesan katılmıştır. Araştırma verileri, araştırmacıların kendi bireysel ağları ve sosyal medya hesapları üzerinden google anket yoluyla ulaşabildiği adölesanlara online anket uygulanarak toplanmıştır.

2.3. Veri Toplama Araçları;

2.3.1. Tanıtıcı Bilgi Formu: Toplamda 12 soru bulunmaktadır. Soruların ikisi demografik bilgilerden oluşmakta olup diğer sorular internet kullanıyor musunuz sorusuna ‘evet’ cevabı alındığı takdirde ankete devam edilebilmektedir. Cevaplayan adölesanların sosyal medya kullanımları; en sık hangi sosyal medya uygulamasını kullandıkları, kullanım süreleri gibi bilgileri öğrenmeyi amaçlamaktadır.

2.3.2. Ergenler İçin Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği: Bu ölçek, van den Eijnden, Lemmens ve Valkenburg (2016) tarafından geliştirilmiş ve Doç. Dr. İbrahim Taş tarafından Türkçe geçerlik ve güvenilirlik çalışması yapılmıştır. 9 maddelik ölçek, 0.76 Cronbach's alfa değeri ile yeterli güvenilirlik göstermektedir. Yapılan uyarlama çalışmasında Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı 0.76 olarak bulunmuştur. Ölçek 9 maddelik kısa formu şeklinde oluşturulmuştur.

“Evet” ve “Hayır” şeklinde puanlandırılan ölçeğin kesme puanı 5’tir. Ölçeğin puanlanması 0-9 puan şeklindedir. Ölçekten 5 ve üstü puan alanlar sosyal medya bağımlısı olarak değerlendirilmektedir.

2.3.4. Sosyal Medya Kullanımı ve Aile İletişimine Etkisi Belirleme Ölçeği: Doç. Dr. Ümit Demir tarafından geliştirilen ölçek çalışmasında gençlerin sosyal medya kullanım amacı, kullanım sıklığı ve sürelerine ilişkin bilgiler vererek bu kullanım özelliklerine göre aile içi iletişimlerinde farklılaşma durumu incelenmektedir. İnternet ve Sosyal Medya Kullanımının aile içi iletişime etkisini belirlemeyi amaçlayan çalışmada kullanılan ölçme aracı 2 bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde katılımcının demografik (yaş, cinsiyet, internet ve sosyal medya kullanımı) bilgileri belirlenmeye çalışılmıştır. İkinci bölümde ise 18 maddeden oluşan ve sosyal medyanın aile içi iletişime etkisini belirlemeye yönelik olarak geliştirilmiş 5’li likert ölçek yer almaktadır. Araştırmacı tarafından geliştirilen ölçeğin Cronbach α güvenilirlik katsayısı 0.84 olarak hesaplanmıştır. Ölçek puanlaması en düşük 18 ve en yüksek 90 puan olacak şekilde yer almaktadır. Ölçekten 90 puan almak; aile içi iletişimin, ergenin sosyal medya kullanımıyla arasında ilişki olduğunu belirtirken 18 puan alması aile içi iletişimin ergenin sosyal medya kullanımına bağlı etkisinin olmadığı veya çok düşük olduğu şekilde yorumlanmaktadır. Ölçek toplam puan değerlerine göre analiz işlemleri yapılmaktadır.

2.5. Etik süreç

Araştırmaya başlamadan önce, araştırmada kullanılan ölçeklerin sahiplerinden mail yolu ile izin alınmıştır. Araştırmanın gerçekleştirilebilmesi için bir Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulundan onay alınmıştır (24.09.2024 tarih ve 27/5 karar numaralı izin). Örneklem yaş grubunun 18 yaşından küçük olması durumundan kaynaklı Google Anket ekranında önce veli daha sonra çocuk onam formunun onaylanması istenmiş, onaylanmaması halinde ankete devam edilememiştir. Formda, katılımcılara, istedikleri zaman herhangi bir gerekçe bildirmeksizin araştırmadan ayrılacakları konusunda bilgi verilmiştir.

2.6. Verilerin analizi

Veriler SPSS version 25.0 (IBM Corp) programı kullanılarak analiz edilmiştir. Normallik testleri için Shapiro-Wilk-W testi kullanılmıştır. Kategorik değişkenler için frekans ve yüzde hesaplanmıştır. Normal dağılım gösteren özellikler için ortalamalar ve standart sapmalar hesaplanmıştır. Adölesanlarda sosyal medya bağımlılığı ile aile içi iletişimi arasındaki ilişki

Pearson korelasyon analizi ile değerlendirilmiştir. Sonuçlar %95 güven aralığında değerlendirilmiş ve $p < 0,05$ değeri anlamlılık düzeyi olarak kabul edilmiştir.

3. BULGULAR

Çalışmaya katılan adölesanların yaş ortalamasının olduğu $16,29 \pm 2,23$ olduğu, %67,3'ünün kız ve %32,7'sinin erkek olduğu belirlenmiştir. Adölesanların %100'ünün internet ve sosyal medya kullandığı saptanmıştır. Adölesanların %42,3'ü internete sosyal ağlara bağlanmak amacıyla girdiğini, %92,3'ü her gün internete bağlandığını, %36,5'i internette günlük 3-4 saat zaman geçirdiğini bildirmiştir. Ayrıca, adölesanların %26,9'unun birden fazla sosyal medya platformu kullandığı, %90,4'ünün her gün sosyal medya platformuna girdiği, %32,7'si günde 3-4 saat sosyal medyada zaman geçirdiği ve %53,8'i yalnızca zaman geçirmek için sosyal medya platformuna bağlandığı saptanmıştır. Çalışmaya katılan adölesanların özelliklerine yönelik bilgiler Tablo 1'de sunulmuştur. Bu çalışmada adölesanların sosyodemografik özellikleri açısından homojen olduğu saptanmıştır ($p > 0,05$).

Tablo 1. Adölesanların Özellikleri

Değişken	Min.	Maks.	Ortalama	SS
Yaş	14	18	16,29	2,23
<i>Cinsiyet</i>			n	%
Kız			35	67,3
Erkek			17	32,7
<i>İnternet kullanma durumu</i>				
Evet			52	100
Hayır			-	-
<i>İnterneti kullanma amacı</i>				
Oyun/eğlence			17	32,7
Sosyal ağlar			22	42,3
Ödev/araştırma			3	5,8

Video izleme	5	9,6
Diğer	5	9,6
<i>İnternete girme sıklığı</i>		
Her gün	48	92,3
Haftada 3-4 gün	2	3,8
Haftada 1-2 gün	1	1,9
Ayda 1-2 gün	1	1,9
<i>İnternette günlük geçirilen zaman (saat)</i>		
Bir saatten az	2	3,8
1-2 saat	19	36,5
3-4 saat	19	36,5
5-6 saat	5	9,6
7 saat ve üzeri	7	13,5
<i>Sosyal medya kullanma durumu</i>		
Evet	52	100
Hayır	-	-
<i>Kullanılan sosyal medya platformu</i>		
Instagram	22	42,4
Tiktok	7	13,5
Birden fazla platform	14	26,9
X (Twitter)	3	5,8
Diğer	6	11,5
<i>Sosyal medya kullanma sıklığı</i>		

Her gün	47	90,4
Haftada 3-4 gün	3	5,8
Haftada 1-2 gün	2	3,8
Ayda 1-2 gün	-	-
<i>Sosyal medyada günlük geçirilen zaman (saat)</i>		
Bir saatten az	7	13,5
1-2 saat	18	34,6
3-4 saat	17	32,7
5-6 saat	5	9,6
7 saat ve üzeri	5	9,6
<i>Sosyal medyayı kullanma amacı</i>		
Yeni arkadaş bulmak	2	3,8
İnteraktif oyunlar	3	5,8
Online sohbet etmek	4	7,7
Arkadaşlarının yaptıklarını kontrol etmek	1	1,9
Profili güncellemek	1	1,9
Zaman geçirmek	28	53,8
Birden fazla amaçla	9	17,4
Diğer	4	7,7
<i>Sosyal medyada kendi ismini kullanma durumu</i>		
Evet	37	71,2
Hayır	4	7,7
Bazılarında	11	21,2

Min: Minimum; Maks: Maksimum; SS: Standart sapma

Çalışmaya katılan adölesanların Ergenler İçin Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği toplam puan ortalamasının $3,73 \pm 0,65$ ve Sosyal Medya Kullanımı ve Aile İletişimine Etkisi Belirleme Ölçeği toplam puan ortalamasının $50,36 \pm 10,23$ olduğu saptanmıştır (Tablo 2). Ayrıca, Ergenler İçin Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği'nde beş ve üzeri puan alanlar sosyal medya bağımlısı olarak değerlendirilmektedir. Ölçekten beş ve üzeri puan alan ve sosyal medya bağımlısı olarak değerlendirilen 21 adölesan (%40,5) olduğu saptanmıştır.

Tablo 2. Adölesanların Ölçek Puan Ortalamaları

Ölçekler	Minimum	Maksimum	Ortalama	Standart Sapma
Ergenler İçin Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği	0,00	9,00	3,73	0,65
Sosyal Medya Kullanımı ve Aile İletişimine Etkisi Belirleme Ölçeği	27,00	79,00	50,36	10,23

Ergenler İçin Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği ile Sosyal Medya Kullanımı ve Aile İletişimine Etkisi Belirleme Ölçeği arasında negatif yönde yüksek düzeyde ilişki saptanmıştır (Tablo 3).

Tablo 3. Değişkenler arası korelasyon

	1	2
9. Ergenler İçin Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği	1	
10. Sosyal Medya Kullanımı ve Aile İletişimine Etkisi Belirleme Ölçeği	-0,597*	1

* p<0,05

4. TARTIŞMA

Bu araştırmaya katılan ergenlerin çoğunluğu; internet kullanım amaçlarının sosyal ağlar olduğunu ve internete girme sıklıklarının yüksek bir oranla her gün olduğu ve günlük geçirilen zamanın da 1-2 saat ve 3-4 saat olduğunu belirtmektedir. Çalışmaya katılan, sosyal medya hesabı kullanmayan ergen bulunmamakta ve en fazla tercih edilen sosyal medyanın 'Instagram' olduğu belirlenmiştir. Sosyal medya kullanımı 90,4 ile 'her gün' şeklinde cevaplanmış ve sosyal medyada günlük geçirilen sürenin 1-2 saat olduğu ve sosyal medya kullanım amacının zaman da 53,8 ile 'zaman geçirmek' olduğu belirlenmiştir. Literatürde yer alan çalışmalara katılan ergenlerin de benzer özelliklerde olduğu, sosyal medyayı neredeyse hergün kullandıkları, sıklıkla Instagram ya da X kullandıkları, sosyal medyada günlük 1-3 saat zaman geçirdikleri vurgulanmaktadır. Ayrıca Orben ve arkadaşlarının çalışmasında (2020), ergenlerin sosyal medya kullanım sürelerinin duygusal iyi oluşlarıyla karmaşık bir ilişki içinde olduğunu ve aile içi iletişim için önemli bir faktör olduğunu göstermektedir. Çalışmamızın bulguları literatürü destekler niteliktedir (Kır Elitaş, 2020; Dilber, 2019; Orben, 2020; Coyne et al., 2022).

Araştırmanın bulgularına göre; ergenlerde sosyal medya bağımlılığı ile aile içi iletişimi arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Ergenlerde sosyal medya bağımlılığı arttıkça aile içi iletişim olumsuz etkilenmektedir. Literatürdeki çalışmalar incelendiğinde sonuçların tutarlı olduğu görülmektedir. Bir çalışmanın sonuçları, ergenlerde sosyal medya kullanımı ve toplam ekran süresi ile ebeveyn-çocuk ilişkisi arasındaki ilişkilere dair bulgular, yoğun sosyal medya kullanımı ve toplam ekran süresinin, anneler ve babalar ile kızlar ve erkekler arasında farklı şekillerde olumsuz ebeveyn-çocuk ilişkileriyle bağlantılı olduğunu ortaya koymaktadır. Çalışmada ergenlerin yoğun sosyal medya kullanımının olumsuz ebeveyn-çocuk ilişkisiyle bağlantılı olduğunu göstermiş olup bulgular bu çalışmanın sonuçlarıyla paralellik göstermektedir (Sampasa-Kanyinga ve ark., 2020). Yapılan başka bir araştırmada ise lise öğrencileri arasında algılanan ebeveyn-ergen iletişiminin sosyal medya bağımlılığı eğilimi üzerindeki etkisi hakkında elde edilen sonuçlar; ebeveyn-ergen iletişiminin doğrudan sosyal medya bağımlılığı eğilimini etkilemediğini, ancak öz kontrolün sosyal medya bağımlılığı üzerinde doğrudan bir etkisi olduğunu göstermektedir (Kwon ve Lee, 2017).

Bu çalışmada ergenlerin sosyal medya bağımlılığı ile aile içi iletişim ile olumsuz bir ilişki olduğu saptanmıştır. Sosyal ağ kullanımının yoğunluğu, akıllı telefon bağımlılığı ve

kaygının ergenlerin ebeveyn-çocuk ilişkisi arasındaki bağlantıları araştıran bir çalışmanın da sosyal medya kullanımının ebeveyn-çocuk ilişkilerinin olumsuz yönde etkileyebileceğini ve bu ilişkiyi akıllı telefon bağımlılığının aracılık ettiğini ortaya koymuştur (Yue ve ark., 2022). Aile uyumu, aile ifade gücü ve aile çatışması ile boyutlandırılmış aile ilişkilerinin, sorunlu sosyal medya ile psikolojik uyum arasındaki ilişkide potansiyel aracılık rolünü araştıran bir çalışmada sorunlu sosyal medya kullanımının aile ilişkilerinin önemli bir yordayıcısı olduğu belirtilmektedir (Yıldırım ve ark., 2023). Sorunlu internet kullanımı ve ergen-ebeveyn çatışmaları, olumsuz aile ilişkileri arasında bir ilişki olduğu belirtilmektedir (Özaslan ve ark., 2022) ve ebeveyn-çocuk ilişkileri daha zayıf olan bireyler daha fazla internet bağımlılığı semptomu göstermektedir (Chi ve ark., 2016). Literatürde verilen bu bilgiler sosyal medya ile aile içi iletişim arasındaki ilişkiyi net şekilde orataya koymaktadır. Bizim çalışmamızın sonuçları ise literatürle paralellik göstererek, aile ilişkileri üzerinde sorunlu sosyal medya kullanımının olumsuz bir etkiye sahip olabileceğini göstermektedir.

4.1. Sınırlılıklar

Bu araştırmanın birçok güçlü yönü bulunmasına rağmen, en önemli sınırlılığı; Türkiye'de yaşayan adölesanlarla gerçekleştirilmesi, bu çalışmanın bulgularının farklı popülasyonlarda genelleştirilmesini sınırlamaktadır. Bu çalışma adölesanlarda sosyal medya bağımlılığı ile aile içi iletişimi arasında ilişki olduğunu göstermesine rağmen, söz konusu değişkenlerin ailesel, çevresel, kültürel ve sosyal faktörler pek çok farklı faktörden etkilenebileceği unutulmamalıdır. Son olarak ise, çalışma verilerinin çevrimiçi yöntemle toplanması hesaplanan örneklem büyüklüğüne ulaşmayı zorlaştırmış ve hedef sayıya ulaşılamamıştır. Bu durumun çalışmanın genellenebilirliğini etkileyebileceği düşünülmektedir.

5. SONUÇ

Bu çalışmada, adölesanların sosyal medya bağımlılığı düzeyleri ile aile içi iletişimleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Elde edilen bulgular, sosyal medya bağımlılığı arttıkça aile içi iletişimde olumsuz yönde bir değişim yaşandığını göstermektedir. Özellikle, yüksek sosyal medya bağımlılığı olan adölesanların aile bireyleriyle daha az zaman geçirdiği, iletişimlerinin yüzeysel hale geldiği ve duygusal bağlarının zayıfladığı gözlemlenmiştir. Bu sonuçlar, sosyal medya kullanım alışkanlıklarının aile dinamikleri üzerindeki etkisini anlamak açısından önemli olup, aile içi iletişimi güçlendirecek bilinçlendirme ve müdahale programlarının geliştirilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır.

KAYNAKÇA

- Aktan, E. (2018). Sosyal medya ve sosyal kaygı: Sosyal medya kullanıcıları üzerine bir araştırma. *Selçuk İletişim*, 11(2), 35-53.
- Akyüz, A. (2018). Üniversite öğrencilerinin sosyal medyaya ilişkin tutumları ile aile içi iletişim ve yalnızlık algısı arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi (Master's thesis, Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Bahçecioğlu, E. H. (2023). Popüler Kültür Odağında Sosyal Medyada Akım Trafığı: 'TikTok' Örneği. *Etkileşim*, (12), 426-454.
- Boer, M., Van Den Eijnden, R. J., Boniel-Nissim, M., Wong, S. L., Inchley, J. C., Badura, P., ... & Stevens, G. W. (2020). Adolescents' Intense And Problematic Social Media Use And Their Well-Being In 29 Countries. *Journal Of Adolescent Health*, 66(6), S89-S99.
- Bozzola, E., Spina, G., Agostiniani, R., Barni, S., Russo, R., Scarpato, E., ... Ve Staiano, A. (2022). Çocuklarda ve Ergenlerde Sosyal Medya Kullanımı: Potansiyel Risklere İlişkin Kapsamlı İnceleme. *Uluslararası Çevre Araştırmaları ve Halk Sağlığı Dergisi*, 19 (16), 9960.
- Büyükgebiz Koca, E., & Tunca, M.Z. (2020). İnternet ve Sosyal Medya Bağımlılığının Öğrenciler Üzerindeki Etkilerine Dair Bir Araştırma. *Alanya Akademik Bakış*, 4(1), Sayfa No. 77-103.
- Chi, X., Lin, L. ve Zhang, P. (2016). Çin'deki üniversite öğrencileri arasında internet bağımlılığı: Yaygınlık ve psikososyal korelasyonlar. *Siberpsikoloji, Davranış ve Sosyal Ağlar*, 19 (9), 567-573.
- Coyne, S. M., et al. (2022). Instagram use and adolescent girls' body image concerns: A longitudinal study. *Journal of Youth and Adolescence*, 51(1), 147-163.
- Çömlekçi, M. F., & Başol, O. (2019). Gençlerin sosyal medya kullanım amaçları ile sosyal medya bağımlılığı ilişkisinin incelenmesi. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(4), 173-188.
- Deniz, L., & Gürültü, E. (2018). Lise öğrencilerinin sosyal medya bağımlılıkları. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 26(2), 355-367.
- Dilber, F. (2019). Aile İçi İletişimde Sosyal Medya: Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (33), 334-381.
- Erol, V. (2022). Sosyal medyanın Türk aile yapısına etkisi. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 24(43), 1127-1139.
- Filiz, O., Erol, O., Dönmez, F. İ., & Kurt, A. A. (2014). BÖTE Bölümü Öğrencilerinin Sosyal Ağ Siteleri Kullanım Amaçları ile İnternet Bağımlılıkları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Journal Of Instructional Technologies & Teacher Education*, 3(2), 17-28.
- Görgülü, B. (2018). Gençlerin Siyasal Katılım Sürecinde Sosyal Medyanın Rolü, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Halkla İlişkiler ve Tanıtım Anabilim Dalı, Halkla İlişkiler ve Tanıtım Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Konya.
- Gül, Ş. & Diken, E.H. (2018). Fen Bilgisi Öğretmeni Adaylarının Sosyal Medya Bağımlılıklarının İncelenmesi. *E-Kafkas Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 5(1), 41-50.
- Güleç, V. (2018). Aile İlişkilerinin Sosyal Medya ile Birlikte Çöküşü. *Yeni Medya Elektronik Dergisi*, 2(2), 105-120.
- Güney, M., & Taştepe, T. (2020). Ergenlerde sosyal medya kullanımı ve sosyal medya bağımlılığı. *Ankara Sağlık Bilimleri Dergisi*, 9(2), 183-190.
- Karaboğa, M. T. (2018). Üniversite öğrencilerinin bir sosyalleşme alanı olarak sosyal medya hakkındaki görüşleri. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(3), 912-936.
- Kır Elitaş, S. (2020). Sosyal medyanın toplumsal dönüştürücülüğü: Sosyal medya kullanan ergenlerin aile içi iletişim süreçlerine katılım düzeyleri üzerine nicel bir araştırma. *OPUS-Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 16(30), 2616-2632.
- Kwon, Y., & Lee, J. (2017). The influence of parent-adolescent communication on sns addiction tendency among high school students: The mediating effect of self-control. *Journal of Families and Better Life*, 35(2), 17-29.

- Mangır, M. (2021). Lise Öğrencilerinin Sosyal Medya Bağımlılığı ve Aile Yaşam Doyumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Odabaşı, Y. (2010). “Tüketiciilikte Dönüşümler”. F. Odabaşı (Ed). Bilgi ve İletişim Teknolojileri Işığında Dönüşümler (103-118), Nobel Yayıncılık, Ankara.
- Okumuş, V. (2018). Çocukların Sosyal Medya Kullanımları ile Ebeveyn Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Orben, A., et al. (2020). The association between adolescent well-being and digital technology use. *Nature Human Behaviour*, 4(4), 346-358.
- Özaslan, A., Yıldırım, M., Güney, E., Güzel, H. Ş, & İşeri, E. (2022). Problemlili internet kullanımı, ebeveyn-ergen ilişkisinin kalitesi, çatışmalar ve ruh sağlığı sorunları arasındaki ilişki. *Uluslararası Ruh Sağlığı ve Bağımlılık Dergisi*, 20 (4), 2503–2519.
- Sampasa-Kanyinga, H., Goldfield, G. S., Kingsbury, M., Clayborne, Z., & Colman, I. (2020). Social media use and parent–child relationship: A cross-sectional study of adolescents. *Journal of Community Psychology*, 48(3), 793-803.
- Tuik, (2023), Hanehalkı Bilişim Teknolojileri (BT) Kullanım Araştırması, 2023, [https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Hanehalki-Bilisim-Teknolojileri-\(BT\)-Kullanim-Arastirmasi-2023-49407](https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Hanehalki-Bilisim-Teknolojileri-(BT)-Kullanim-Arastirmasi-2023-49407)
- We Are Social and Hootsuite. (2024). 2024 Global Digital Report, Ağ Sitesi: <https://datareportal.com/reports/digital-2024-turkey>
- Yayman, E. (2019). Ergenlerde sosyal medya bağımlılığı, oyun bağımlılığı ve aile işlevleri arasındaki ilişkinin incelenmesi (Master's thesis, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı).
- Yalçın, M., & Yalçın, M. (2018). Sosyal Medya Kullanımı ve Aile İçi İletişim İlişkisi: Üniversite Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 11(57), 738-743.
- Yıldırım, M., Çiçek, İ., Öztekin, G. G., Aziz, I. A., & Hu, J. (2023). Associations between problematic social media use and psychological adjustment in Turkish adolescents: Mediating roles of family relationships. *International Journal of Mental Health and Addiction*, 1-19.
- Yue, Y., Aibao, Z., & TingHao, T. (2022). The interconnections among the intensity of social network use, anxiety, smartphone addiction and the parent-child relationship of adolescents: A moderated mediation effect. *Acta Psychologica*, 231, 103796.